

AhChib

Ареспубликатә ҳәынтықарратә усқәарта «Аңснымедиа»

2024 ш. сентябр 19 № 71-72 (21 578)

Иааирала ихыркәшахаз ажэылара

Анализа – 31

■ Қырттәйла Ақөніңсовет архәтқа рұқынтаған Ақәа ақалақ ахақеңтәразы ажыларға ианаладағамш 31 шықаса ахытқит. Үн 11 мшы имәндықтану.

Цәйбрамза 16, 1993 шықасы
Ақеа ақалакъ ахырхартала ажыла-
ра иалагеит, – ифуент атоурыхтдааф
Валикеа Гачлия ишәкәи «Ақырту-
апсса енбашыра» ае.

Ахтықсек рығиарабасалы им-
шапысулан: 1-тән амогохысратә
бригада (акомандаташа В.Смыр,
аштаб анапхгафы З. Нанба) ө-хыр-
хартак рыла ажылара иағын: мрат-
ашарапатән алада-мрашашарапатән
аганаҳыла, даеакала иүхәозар, Ала-
да-Гәымстәтән Афада-Гәымстәтән
ацхақә рәкынта. Абригада адца
ага игәнеңзәмәкә ахыргәшәртакә
раанкылара аштахь, ага икынта
Алада-Гәымстәтән Афада-Гәым-
стәтән ацхақә тарцәны, ихаду
ажыларатә гәлықә ақалакъ рала-
лара алышара, тақантә, Бзыптән
амфаду ала Алашарбага ахабла ага-
наҳыла, иара убас хыхынта, –
Афон Җың-Ақәм амфада Ақәтән
авоказ әлчиңа.

Ағада-Гәымстәтәи аңыз атарцәра Аңснытәи ар иреиғү амтохысратә баталионқәа иреиуаз 1-тәи абригада 1-тәи абаталион, ажәлар реы Ешы-

ра-Афонтәи абаталион хәа изыштың (акомандақатса Ф. Җарба, аштаб анатхагағы – Г. Қыңғаш) иадтән. Ешыра-Афонтәи абаталион иадыртцеит Гәымстәтәи афронт акомандантта рота (акомандақатса В. Тәенба). ажәйлара иалагеит. Актәи аполк акомандақатса – амаир Владимир Ануя, ағбатәи аполк акомандақатса – Заур Ҳаңымба, ахлатәи аполк акомандақатса – амаир Лаврик Амқәаб. Мрагыла-

16 рота (акомандакацаф б. Ганоңа). 12 сааты 45 минуты рзы Ешира-Афонтәи абаталион 1-тән арата Р. Смыр икомандақаттарала аңха аанкыларазы ижәйлелит, амса хадеи Гречко имәне рахъ иңәрытти. Арака ҳаруа аға иғәғалелит. Пытрак аштахъ уи иацлелит абаталион зөгъи.

ста апшахәәфы иказ «амармалташты цех» инаркны амфа ахықәшартта ааигәара, Цугуровка ашъха ашыапақынза рнапатцақа иааргент. Ешира-Афонтаи абаталион иашытанеуан 1-тәи абригада 4-тәи абаталион, дәеакала иүхәозар, амаршал Баграмиан ихъз зху аерманцәа рбаталион (акомандақатса В.Косиан). Абаталион ахәтак амашынақәарыла Алада-Гәымстәтәи аңха иқәсны пхъақа ицент, егыи ахәтә шьапылы Гәымстә азиас ала изхытит. Ахықәшарттә мәа ала абаталион Афадатәи Иаштхәа ахъ ихаланы апозиция ааннakyлент. Абаталион хықықыс аман Лечкоттаи аңсыжырта мрагыларатәи аган ахъ аңыртца....

Уори аамъазы Мрагыларатеи афронт ағы әжәйлара иалагеит 1993 шыққаса, қәыбрамза 15 – 16 ауха. Уи акоманда аитон наигзон Мирағ Қышымария. Ашыкъ жашаңза, қәыбрамза 16 рзы Мрагыларатеи афронт иатданакуа х-полк рұрынан иақауз 1-тег 2-тег абиригада егырт рәшештәцәкәгьзы.

13 саат 30 минуттың рзы Аихабыра Рығони азааигәара аиғағылара гәзә қалеит. Ә-саатқ ышыттах ари ахыбра аға иқынтағи ахы иақәнитетән. Уи иаҳашәршәйрит Аиааира абирақ.

Аусеицура аҳәаақәа

Апсны Аминистрцэа Рей- лазаараа

■ Атаяла Апзыза-министр Алек-
сандр Анқәаб дидикылеит
аамтала акультура аминистр
инапынцакә назығо Динара
Смыр. Лара қәйбрамза 11 – 14
рзы ақалакъ Санкт-Петербург
имәғапысуаз еидцоу акульту-
рақә X Рфорум дшалахәиз атая-
еиталхәеит.

Жәларбжыаратәи афорум ап-
ленартә еилатәарағы аделегаци-
ақәа рхадаңа рәапхъа дықғы-
леит Урыстәялатәи Афедерация
Ахада Владимир Путин. Үи иөы-
цу азеиңшәларбжыаратәи ами-
латтә күлтүрақәа ринфраструк-
тура ашықәыргылара аамта айт-
хәа иазгәеитепт.

Динара Смыр афорум ағы «Жәларбжыратәи акультуратә усе-

ицура ағепиш» атемала ажәахаң қалцент. Лажәахә ағы Урыстәйла атыхәтәнән 15 шықәса рыйныңға Аңсны мәхакы ҭбаала аңхыраара анатоит аинфраструктуратә проектқа ынагзарағы адагы, ақылтүрә аусхк ағғысы ҳәа аз-гаалтент.

Иарбоу аусмөаңгатә ахәәкә аиртагзаны Апсны Урыстәйлеи ркультура Аминистррақәа 2025-тән ашықас азы аусеицура аплан рнапы атарғыт. Динара Смыр иқалтаз адыррақәа рыла, уи изазпхъагәанатоит ағыыхантаратә, асценатә қазара, акинематограф, абиблиотекатә, амузент үс, адекоратив-хархәаратә, атеатртә қазара, жәлар рнаплакра ухәа аусхккәа рыла аусеицура. Жәларбжъаратә афорум ахәақәа иртагзаны, Урыстәйлатә Афедерация акультура аминистр, аудуни атәлыләкәа 80 рұқынтаи аофициалтә делегациакәа рхадаңа жәларбжъаратә акультуратә усеицура иадхәалу аздаарапқәа жәпакы ирылацәажәеит.

Алшарамчқәа – цъаракны

Аинформациатә центр ақны

■ Аңсны Ахәйнҭқарра Ахада Иусбартта анапхашы Абесалом Кәарциа Ахәйнҭқарра Ахада иќны иќоу атарауа ғарапә рхе-илак аилатәара ихы алаирхәит. Уи мәғапысит Ахәйнҭқарра Ахада иќны иќоу Аинформациятә Центр аќны.

Ахынцарра Ахада Аслан Бжанниа ихъзала Абесалом Кеарчия Ахе-илак алахъялацаа атэйла апстазаара иадхъялоу хра злуу азтцаараракъярыла аобиективира аарпшреи иаартны рексперттэ гэаанагарақәа рхәареи рабжьигент.

«Атарауа – арт иңбиду уаупизбан акәзар, анаука, хәара атахұма, аәдәлділік, ахаменігзара атахуп. Атарауа ғарақә Рхеилак аптара ахықәкі хаданы иқан атәйла анапхгареи атарауа ғарақә атәылазы ихәарту апланқәеи шыққадырыларц», – изгәеитеит иара.

Аңыхәтәантәи аңаҳәакәа

«Сара смачны, стоурых дуны»

Аңыхәтәантәи лымзен лымшәеи рзы
апоет Инна Ахашпхә лыпсы иахылтыз
аңаҳәакәа уамашәа иубартә илықәени-
он. Усқан Инна Шәача дыккан, лчима-
зара баапс фырхәйзбатас илхылғон.
Хъааны лгәи итәз дахынаңшы-аңашу-
аз илбоз аңкәтәи Убыхтәыла, атоурых-
қәа ракын. Урт рзыгәжәакәара, урт
рыла Аңсны алхынта ағыланапшара, ап-
су жәа ахәыцира. Инна лыптазаара,
азых еипш ицқаза иказ, арфаш еипш
ихъеөоз, иңәирнагон еиуеншымыз аңа-
лашәарракәа, ахәыцрақәа. Лара лзы аха-
анғы иудадәмымыт урт ақьаад рамадара.

Инна Ҳаңыымпхә

* * *

Аңданызаф амфа икәү, уахъцо
гәәтән унаскыала,
Зымцахе уатцхо, псықәтә иухъюл
үкәлан уцала.
Шәәрт шәеибахъчоит гәйала-псыла,
агәйпхәйхшоуп ишәйбжью
Нцәа шәеидикүлт ныхәапхызыла,
өхәкоуп шәзьеңхәатәо.
Шәбызышәа шәенинрапәјәоит
шәгәрә збылуа
Шәышхәа хоуракәа шәхагылоу
шәйхұчара згәйгүа.
Рыпсы атыфороуп шәйтатылоу
«Адәи қаңшы» дэзирхәз
Аңхәа иөхәыргаз амца өйга ҳашыңда
ахътәнцәз.
Цәашьа змамыз мцак сыйралан
сабылуан схәхон.
Сашыңа ғөөкәа сашта италон,
дырғегельс сеңкәдирхон.
Арша мақар-маңа-цәажәа
аекүдікъян аеашуан
Аңсқәа цәажәон аңсқәа гәжәакәон
силабжышқәа сирхәаеуан
Ашыа згәйташыз төүрихын, уажә
исирттиуаз,
Адгыыл ныха, Адгыыл тәйгүа
аамта иархәйттуаз.
Аңданызаф сара сақын, изхәозгы сара
Зақа хъаа, зақа гәйтхәа аңыз арах саара.
Сымбаатәуон, сыйхататәуон схъаа
нымтәақәа иагьеинхан,
Аңыш къаасқәа амшиң ихылон, сара
сатқысгы иеицәан.
Ауазхәартәа саини сыйлан, амш хъаакәа
схъыкәен.
Сара смачны, стоурых дуны жәйтәи
ғәтәи зөгъя хырчон.

* * *

Аамта сатәахуеит хыпшала,
Амчәа ахынзакоу снарбарц.
Амшиң аңәкәырп шыттыуеит ғашала
Арша алеишәа шыцәвоу ахәарц.
Адунеи ду аңәкъара икүдуп,
Хъыфда мфасык дахъкашо.
Аңәа иәфхәа ахара ҳадуп,
Здумеи хъаакәа зымбо.
Ашәа псаҳуп ихаам быйшәала,
Аңхәа кәицқәа ҳәала ихфоуп.
Анцәа дхадуп ипсөүхгоу Ажәала,
Аңсны хәымгаг ҳәашәе дытгоуп.
Асы илган сышта назгойт
Уи сарыцқоит схатагы.
Сәғәи ансанысуга сыйәа еилазгойт,
Сиҳәоит сөхіхфы еитагы.
Мфа санигоит ианыманшәалам,

Сәғәи ашытбжы цәажәоит исахартә,
Пырра мтәйжәфада акғы сзалам,
Анцәа изыхъ-пшы-хта снахартә.

* * *

Адгыыл иақәыршәу ашыл,
Зынгы-пхынгы ирысуп.
Ажәфан зырлашо ркәал,
Уахгы-өынгы ихауп.
Арша фында мақъазоу
Еинкәа-еинирыуа ишцауп.
Уаха иахзымтаз имазоу,
Аңстазара зәңиуп.
Сықә иахысхуо агәйрора,
Амца сгәтәа зыблызуп.
Сашта зұнынхаз ағылфа
Адац мацара иакызуп.

Хәыцрақәак схазы...

Азыблара, аамта ақәытә,
Исзыштымхша хъанта зу.
Адгыыл мыңа, ажәфан мыңа,
Мши тхи хтыси анахзыпшу,
Хазшаз иажәоуп зөгъя скапануа,
Хтицааит усқан ҳанаауз,
Гәйрәен гәйрәен иая, иамуа,
Алац ҳылган ианхынхәуз,
Ирацәан иаабоз, иаҳтаз мачын,
Ххи-хамчи рдирра еиофшан.
Ацха кнаха злыхыз дачын.
Нырәни аарқәи рзеиңшыгы птәан,
Иқәла инеиуаз нырцә дызозу,
Аарқа дынхозу, цъяа еилказам
Азиас ччозу ма ихәацәозу,
Абжы иахылтцуаг үкъа итәзам.
Ахаты зхаяуз азә днеиуан,
Зышта анызтоз Ахәуы.
Аеңеа-өеңхәа азияс неиуан.
Иңәигжхаз дашытан Ауафы!

Абызшәа

Сара аттарақәа сыштырхуан,
Сара аттарақәа сеинирхуан.
Раішәа хаала сдыршанхон,
Ааңын тәйлағе срыцынхон.
Рыбылы сатқаң сәзилахуауз,
Сгәи шытүрраол ианкахауз.
Агәи сиқәхар сиқәхрухан,
Затә инхарта самырхуан.
Исзымдирт, лымшак иараби,
Аттара рашәа сзаңлаби!?

Адгыыл мтәйжәфә змыздара,
Апшаш напқәа зцәйзгара,
Рықә-ртасқәа санашьам
Апшаса бызшәа сәзәжәашьам.
Ашыңца мтәйжәфә пыртәхъеит
Аттыс бызшәа сәзәртхъеит.
Сәала хытқәа рахрағы,
Алсаа фын ссир аштағы,
Аттыс бызшәа сазызғоруан,
Са сбызшәала ак рыңзығуан.

* * *

Исхаштша, исхаштша, исхаштша,
Шақа ықои сзағысны счахуо
Амшиң зны санырхаштуа
Исхаштруш сгәтәа збыльхуо.
Сшәоит сара усқанынх ихъан
Исыңын инасқар ҳәа сахыцо.
Пшацәгъан сиңтазаара раан
Иахысыз сдунеизегъя уанто.
Аңстазаара утазшәа унарбахуеит
Крыкуюшәа иулош мазар.
Агәйреи ахтысқәеи еилнахуеит
Иулош узыхъзаз ауп инхар.
Ухъаакәа узевыжъз уркарар
Иупыртцеит иуцәйрого еиҳаны.
Аңстазаара есымшагъе еидаран
Уатдал иузгоз үшшаны.
Узқәиту агкы ықам уажайтәкъя
Тәымик иеипш ухъын уағаны.
Зөгъя реиха иузгәакъоу үпсүтәкъя
Науыртцеит, сабишаа ужъжаны.

Иуаҳаз ауп...

Абааш башоуп, иузаңәозеи,
Уара иумнахуеит акы.
Амцгы мцуп нас, иуазхәозеи,
Амца иабылуеит мышы.
Хъаа злыимсуга агәи зхәартоузеи
Унъінганоит уаха агкы.
Жәа-уаарала иуэхәозеи,
Иуцәлалуеит уи уа угәгы,
Ишешт рхәеит изшаз дарбан,

Шәаэтцаахъоума уи азәыр,
Иаатит зхәада иаатыз арбан,
Иазыркуада ашәқәа атыр,
Дызыхы-аазеи, дқәит ззырхәаз
Мап аңәйкыртә нас дзыкәшәе.
Гъаша змоуз ахәра иеархәаз,
Ашътахъ хәрашәан ирымхәе.
Аха-пшыа рхәеит изахаа изы,
Аатца давоуп измахаз,
Иара изыхәа изхәартазиз,
Игәеит анырхәоуп ианихаз.
Иуаҳаз ауп изуынхаз.

* * *

Миңа фырак сгәи итқаын,
Цашаа змамыз абызшәа.
Изныз қыаад хәыцык нағытқаңы,
Имфасыз псаатеуп са сзыршәа
Хзык алхны иканаршәуан,
Дарбан сеидру избара.
Хъаа мфаскын сгәи итанааршәуан,
Иарбан сеидру исцахәара.
Жәфән лакытца цықақбар налшәа.
Псзык мфанызгоз имамауно
Амра-шәаҳа хъызк анкамшәа.
Дырғегых тәуа-мшуп ҳаңтоу.
Уи гәаныла исхәоз ақәын,
Сзыцәшәоз сеидру иаасыртыр.
Анцәа игәаҳаа сымыш иақын
Пхызлагъ ақыз, снахыңшыр,
Нас иштыскуан аңықақбар амтца,
Зыпшы-ғамған ислызон.
Хыышбәргәйтца ихәаҳа амтдан,
Скәйтәи сәтәи еилсыргон.

Ағың

Сәәтца ақ ҭамло ашә ақызшәа,
Схала сныжып сзатхәаны
Қыррак ғыңын жәфән ианызшәа,
Ачахаа сапхъоит итәнан.
Иаатеует дыррак ташаа змамыз
Уанза иңәыргамыз тәеҳа.
Алаңшәаа зынжа ибамыз
Исеимхәаа зынжа ибамыз
Бжык ғонауеит сара суда,
Исмахаац уажәада бжыы,
Маңа цаңжәа, зыбжык гада,
Цъяа имшашаац аш шыжы.
Изырхада сышта инагам
Тың иалахаз ишақко,
Имфахъада ашхана, ага,
Мамзар иарбан сзыхдиркъо...
Са санғыңыз зөгъя рғызуп,
Абжы иогыз зынжа ағың.
Амаалықыңаа ғыңқәа сыкуп,
Исдиртәц итәм зөгъя ғың.

Сылабжышқәа

Амш тәүа сылабжышқәа сирхәаеует
Амш тәүа сылабжышқәа сиртәахуеит.
Адгыыл иалабон иәжакәкны
ахәрақәа ғаҳәо
Сылабжышқәа сыхъ сығтыхаа сзырхә.
Сәәи итааео арфаш хытәеипш сызқәабо
Сыңтазаара ажәфа нылылан
сапхъақа сызго.
Акәа тәүа сылабжышқәа са сразы,
Уаха гара изгарымтыз са сзыбы.
Зышта схызла, зымта
зцәйзлоз сызқатәоз.
Сыңтазаара агәашәаа еиғажыны
изчапоз.
Сылабжышқәа арфаш хытқәа са
схъақаа змадоу,
Сзиас қәйтәа, схъаа нымтәа сытла
адац.
Скәркәаш нымтәа, рахәыц
пымтәа, сыпс ахац.
Сәәи саршыга сирғышыга стазырхаз.
Сыхъ хәшәтәйга сзыхтарта исыцәтабаз
Амшиң хытқәа аңәкәырп, шытқәа
Сықә дунеиағ спыфла
нышкәа слахынта,
Фың сиуазар, ғың рынкылашша сшәиртца.

* * *

Сылапш ҳәа Адунеи анзалоит
Иаасгәйтәсқыртә ихәычуп.
Сыпра шәақәа амшиң ихзалиоит,
Иагаз аргъежырп сыпшуп.
Сабду зышбы иеағхъа схырхәоит,
Къараз-мфа зышкәа игоу,
Атлахуорпа аманх ҳырхәоит
Ахтыс ғыңқәа зықәцә иеоу.
Арша зымтәа ахъта ныкәғао

Исзынзыжыз аамта аћәых.
Еинкәа-еинирыуа сықә рфашо.
Схы сазнымхарц ишақыоит.
Аха иңасшо аашья аңашыо.
Ианаауа имшәаргы, ианцо ишәоит.
Сәәи стаңајәа аамта салоуп
Акы рғызуп, өак ажәны.
Баша мфасы Арша сгәлоуп
Сара сеиүшәа баны.

* * *

Ахъышаахәа амра пхартцан,
Аңтақәа жәфантца ршыхт.
Ашәалкъамра рыкәа итартцан,
Ашәахәашыңақәа анырхт.
Амғанызаф аңта ғжәаҳа,
Нарха шамамыз адирт.
Аңпа пхыцаа икәмтә хфаха
Ашхыа ихытит, азы ирт.
Ақә ғағылақәа пшеси аңтәе,
Мрабла иалашаша рбазом.
Аңтәе-пхыцаа – пшеси рышта
Ақә дунеиағ сиқәхазом.
Адунеи ҳарғ мраблаццышәкәа,
Ирылакъысуга дқалацом.

* * *

Тып ссиризак сатәоуп, ихълыхуп, ипшоуп.
Атып зөгъя еидкылан изку са сыпсоуп.
Аңсыцқаа иақеу исхартцеит сыпсы.
Ижәйтәугы иәтәугы ироуп уи бласы.
Ашыңрагы ахысхеит атып ркшаны,
Ақылацәа еимыртәхъеит шынта
ишины.
Алапш баапс ақәшәан атыпқәа
ршыақеит
Аңсы цыңа үархалхан рымфа иахнәкьеит
Бызшәа ссиризак сиқыуан афны
ссир сзығназ.
Иркшан еилархәон ашътахъ изгз
Иаххашту иахтакымхуо инхажыт ҳаргы.
Ахықәа зөгъя нымтәеит, абар иахъагы.
Азыхеашықәа хытын хзыхъкәа рхәымгейт
Хына цәаш ырцәан ашәи ҳааргент.
Ныхәоуп иадыруа, ақә лаша пшоуп,
Хабдуцәа рныхаа үархалтас ишыуп.
Хынхакәа рыхызкәа умфақәа ркуеит.
Аныхәаф ду Иныхағ ҳәашшы лаша
акуеит.
Нцәа лапш зхыргахъо жәларык ҭахаом.
Тып ссиризак сатәоуп, сыпсы ауп ипсзом.

* * *

Аңпа хышәашаа сызқәа шылта,
Амархәага схъымфа иптәа,
Ажәфан дүззәа сгәигра гәәта,
Суархал дәиатәа сапхъа ишшәз
Сынха зыхъкәа – сыхъәштәйига,
Сымыш қәқәирпа-хыт-сгәирора,
Сбызшәа-мтәйжәәа сырпрырыга,
Сашәа схъақәа сзырға
Семхәыц-какац лабжыш рапхра,
Сыхда иахысхып ихъантоуп.
Еиңау еиғу ислышом рулем.
Сымыш хынхәкәа зөгъя еишшоуп,
Нырзәи-аарзәи аңха хызда,
Сықәс сымцарц агәта иәақеит,
Сдуни лаша агәйгра сызтаз,
Савсны аныкәашаа сиртцеит.
Храк сағалан зымца сакәни,
Сағахарғы пхашъаран.
Өйхәа ғыңқыры ақәады ақәни,
Испыргалар еиҳа еиңәан.
Шахәса ихамта, сымфа нага
Сануп, ныхәа қәаш ыркны.
Амған дысқәшәарг

Санкт-Петербургтәи атеатр – Апсны

«Балтиятәи афны»

Найра Сабекиа

■ Арт амшқәе рзы Фазиль Искандер икъз эху аурис драматә театр итаатит Санкт-Петербургтәи атеатр-фестиваль («Балтийский дом»). «Балтиятәи афны»

Иракли Хынтыба напхгара вицо аурис драматә театр қәфиарала Апсны ақағыларәкә шымғапырға еипш, хтәйла аңытгыры рәзара аадыршхеит. Ҳәктиорцә агастролькәе ырманы Урыстәйла ахи-атыхәе акырынта иахысхеит. Убри иалтшәоуп «Балтиятәи афны», Апсны гранстроилькәе ырмғапыра.

Аспектаклькәе дырбара хаңдыркаңа актиорцәеи ажурналисттәеи реицылара мәғапған.

Иракли Хынтыба ихәеит: «Хара акраатеит атеатр «Балтийский дом» актиорцәеи ҳарен аимадара ҳабжыойжы, уақа изныкымкә ҳақагылахъеит, аспектаклькәе ҳаманы, сынтаа убры ҳайтанеиаира иабзоураны, Урыстәйлатәи акультура аминистратора рнапхгарала еиқеауп арт агастролькәагы».

«Балтийский дом». апсса ҳаңапшы идирбаразы иааргени аспектаклькәа пышба: А.Чехов «Попрыгунья», А.Арбузова «Тания», «Мама Муи, лөзыцәеи зықашәәс ахтысқәа». Я Риза «О чем говорят мужчины и женщины». Ажурналисттәа реаңхъа гәа-артыла рспектаклькәа ирзаатылает актиорцәа: Анна Шьетинина, Виктория Заицеева, Валери Соловиов.

Актәи амшазы ҳаңаңшәзәа идирбан Антон Чехов ифымтала аспектакль «Попрыгунья». Уи ароль хада назыгзю Анна Шьетинина илхәеит: «ари аспектакль азкуп архәыс лыңтазаара, лудуне, илпүло аудаңафракәа дышырааиуна, дахысует имариям амфа, дылқызызует лхәычы, аха лгәрәфәа зегъи дыриааниы дығғәзәа апстазаара днлагылоит. Сара бзия дызбент ари сұғырпхәызба сгәи иааногит аратәи, ахәңшәзәгы бзия деңицырбап ҳәа», – лхәеит лара. Апиеса «Излаңаңжәзәи ахәсеси ахаңаеи», афы ихадоу ароль назыгзю актиор Валери Соловиов: изгәеит апстазаарағы зегъынғыра, үахылказалак ахәсеси ахаңаеи излаңаңжәо, еимарку шеиңшү. Аимак-аиңаккәа, алибамкаарақәа зегъи уриа-аир шалшо абзиабара анықала.

Ахәыцқәа ирзыку аспектакль «Мама Муи лөзыцәеи зықашәәс ахтысқәа»арол хада назыгзю Виктория Заицеева ажурналисттәа ирзаалыртит лымаза. Лара раңхваза ақәни ари ароль шыналыгзю аспектакль афы. «Хара иаххаштуам ҳарғиарагы ахәыцқәа, урт хәыннаты ирлылаа жаңатеп аразра», – лхәеит лара. Абарткәа зегъи ирзыку аспектакль.

Ашә анықәа

Ақыабз иахәтаку

Ахра Аңқәаб

■ Адигьеиа Маңқаңтәи араион зтоурын таулу атып пшәзарақәа ируаку ашыла Уна-Коз ашыапак-ны иштөу Даховтәи адәхәыпшәкны, сентиба 7-8 рзы имфапысит есыңықәа зымәхак зыртбаяу, Адигьеиа маңара ақыымкәа, Урыстәйла еиуеипшым ақәакыкәа рәкнитә зықығыла ауаа зды-зыпхъало, амилаттә чыс азыргарызы традициаң иағызахас Адигье-иатәи ашә XIII афестиваль.

Адигьеиатәи ашә афестиваль – ари атаси, ақыабзи, атрадициаңкәеи үхәа ажәлар рдоуха аеагылахалара, уи атаулара анырра иазку гәйрәтарате усмәғаптател.

Анықәа аартра иазкыз аусмәғаптате ажәңаңкәа рыла иқәгылаз Адигье-иатәи Аресспублика Ахада Мурат Күмпилов изгәеит: «Агәра ганы сыйкоуп ҳынхәа пшәа иалахәу зегъи агаахәара ҳаракы шшәуа. Ижеб-ишәхаша адыга жәлар иу-никалтәи ҳкультуреи ҳмилаңтә чыси, ҳатрадициаңкәа рәкәйрчахақәеи лас-саамта ишышәхамыштуа, урт агәллашәарақәа ихаңа рыштақәа ш-

анрыжыуа шәыгәкәа рәкны». Иара убасгы атәйла Ахада итабул ҳәа реиҳәеит афестиваль еиқеаара-ла амфапгара иазаапсои уи зылшамтакәа рыла зеалазырхәуа зегъи.

Анықәа азәлымхара ҳаракы шамаң артабыргуан уи иатаса асасцәа рхыпхъазара, үылкүрт 36 нызқыбык инарзынаңшыа иқазтәи, сынтаа 50 нызқыбык иреиҳан.

Афестиваль ажны изырган Адигьеиа араионкәа зегъи раарыхреи римилаттә нақказареи аазыршыа аалытц иашымкәа.

Аресспублика араионкәеи ақа-лақыкәеи ҳазы-ҳазы еиқеиркаауз «ашта мачқаа» реиндатларағы иал-кахеит Адигеиск ақалак «кращта». Ақалак Ахадара иазы-рызбет ира-нашахаң апаратә ҳамта, зылшам-па күк ахәыцқәеи аетымзәи Шав-ге-новтай ршкол-интернат иартарц. «Ари ашыл аззаттаңа изныкым-кәа ҳартахъеит, имфапааго иар-бан усмәғаптәаалак иалахархә-еит урт еснагы. Ари ахамтагы дара-рзы еихаңшарто ағара згойт. Урт рәзәләкәа ашытыхреи, рхырәкәа еснагы илашада рыхзазаре еиҳа-хамта қалаша амам аиҳабаңа ҳызы» ҳәа азгәеите-ит Адигеиск Ахадара аиҳабы Азамат Ҳаммамук иқәйларәи.

Убасгы, афестиваль алахәцәа рзы еиқеаан еиуеипшым ақаз-классқәеи, авикторинақәеи, аин-зхатларақәа ихаңа рыштақәа ш-

датларақәеи, иаҳхәозар «Зегъ иреиҳа ачаҳаржә» ақатарағы иал-кахеит Кошхаблтәи араион ахатарнанкәа.

Аиндатлара «зегъ рааста зо-ура ықоу, ироуо ашә» (копченный сыр «Косичка») ажны иалкахеит ахш заудад «Гигинский» аусзүңәа раалыт. Уи наэон 189 метра, иакапануан 195,8 кыла, зынагзара 2,5 тонна ахш ақәрүзхаз. Ари аалытц хымпәда Урыстәйла арекордкәа рышшәкәи ианцахойт. Иаз-гәәтателүп, убасгы ари ашәкәи ажны атып шаңнакылахъоу, уаңзатәи ашиқәсқәа раан «зегъ рааста зы-капан ықоу ашәеилатца» ҳәа иалыр-кахъз – 140 кыла зыкапан наэон ахшаалытц.

Афестиваль атааңаңа гәахә-ара ҳаракыла ирзыдьрыклиет урт рәапхъа збафхатәратә қазара аа-зыршыа еиқырдыра Адигеиатәи арәиатә колективкәа: ансамбль «Нальмес», афолк-гәып «Мысты», аилазаара «Ошад», атыпантәи ара-ионкәа раҳтә ансамблькәа – «Гәфит», «Үүз», «Цыненікә» «Мәкъем» убас етыртты.

Рыбжы хая уаршанхон зыхъз ахара инағиҳоу астрадатә шә-хәаңаңа «Адиге-иен Қабарда-Бал-карине зеңсазтәи» артист Магомет Зыбов, Астемир Теркулов, За-рема Хәйт, Артур Дышеков, Диана Пакова, Альберт Тлиачев ухәа азәирофы.

Ашә анықәа – ажәлар ирныш-шуп, Атынчреи аманшәалареи аңызы Ҳазшаз иқаңталаит шъардаамта.

«Алашара» №4

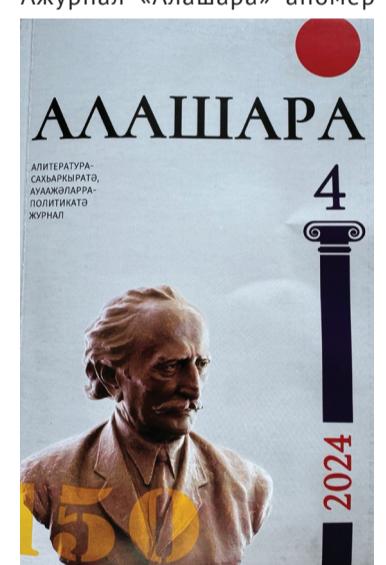
Изаамтәнитәу атыжыымтә

■ Итыгит аллитера-сахъар-кыратә, ауажәлларра-политика-тә жүрнәл «Алашара» аномер өңец (№4, 2024 ш.). Ажур-нан аатуеит сынтаа 75 шықеса зыттыз апоет, ауажәлларратә усзуф, ажурнан «Апсны ака-зара» аредактор хада Генна-ди Аламиа иңәәжәарала. Аиу-билиар диңәәжәеит ажурнан «Алашара» аредактор хада Ана-толи Лагәлаа.

Ажурнан ианылеит Анзор Мықәба ироман «Ачамхә ду атаеи», Владимир Зантирия ижәенираала ғылқәеи. Апс-шәахаң еитагоу (аит. Валери Касланзи) Александр Пушкына Алексеи Толстои ражәенираалақа, иара убас Александр Вамилов икомедия «Аға еиҳабы» (аит. Генна-ди Аламиа) дрыпхъар алшоит.

Аслан Зантирия аңшәахаң еите-игеит Едгар Аллан По, Константинос Кавафис, Иосиф Бродски ражәенираалақа. Уаңзатәи икъи-хымыз Инна Ҳашба лажәе-инраалақәаты ажурнан аномер өңец ианылеит.

Арубрика «Ағар рыйжы» афы ианылеит Җынбул Инъ-гына ижәенираалақа. Арубрика «Анаука» ажны Таиф Ацьба заатәи ипоэзия иаңзу Валентин Коғония истатия. Еиңирдүра апсса поет, Апсны ауажәлларра-политикатә усзуф Николай Патулиди диижеи 80 шықеса аттра иамаданы, ажур-нан ианылеит Таиф Ацьба еите-игахъз иара ижәенираалақа. Ажурнан «Алашара» аномер

ғылц иара убас ианылеит Ило-на Кәйтниа, Виачеслав Аблотиа, Иури Лагәлаа ражәенираалақа, Аполлон Думаа игалашәаралы, Ныгәзар Логәуа иңәәжәара. Арубрика «Апсны Афырхат» афы апхъаф ипхъаша оит Саид Ҳаңымбей Апсны Афырхатта Мирон Чалмази реиңәәжәара, иара убас 1993 шықасы Мартәнәи ажәлларла аштахъа иқатаса аудио-материалы рышшылтала Тали Җа-гуапхъа илғыз, апсса фырхатәа ра-нацәа ирлыку асттиация. Арубрика «Аллитера-сахъар-кыратә» афы икъи-хымыз Апсны Ака-зара, аредактор хада Габелия ирәиаратә хәылпазы иаңзы Али-са Гәжәба еиқәлрәзәз андамта.

Ацқа Гъаргъ иныхаба

Чхәртәл ақытән

■ Агәыхалратә фонд «Апсны» Ткәрчал араион Чхәртәл ақытән Ацқа Гъаргъ иныхаба аиташыкырғылары раңхатәи апарата лагала қанатеит. Иарбоу ахыкәкәа рзы 500 нызқы маат иртепт Апсны Аиашахаттаратә Уахәама ахада Виссарион Аплиаа.

Цәйбрамза 15 рзы имфапысит Агәыхалратә фонд «Апсны» ах-

да Лаша Сақанини аиерел Виссарион Аплиаа реицылара. Аиыллары аладырхәйт иара убас амеценат Владимир Грызови ии ишшемалхәыс Наталие.

Лаша Сақанини еитетхәеит афо-нд апланкәа рөңи ишарбоу ара-ионкәа зегъи рәкны икоу аныхаба-акәа, аиҳарлап қархъа иргыланы акыр шықаса раахыс азхъапшра змаущ, шыға-шығаға реиңашыкырғылары.

«Хара ҳтәйлағы ианакызаалак-гы қыдала ахшығызыштуа артон акырыншынта динхаттара, ии иарта-бүргеит атәйла араионкәа зегъи рөңи иианханы ишыкоу, акыр шықаса

зегъица аиашахаттаратә уахамақәа, урт реиҳарлар аналы ртакны икоу. Ҳара, Урыстәйлантаи ғылъызәа ры-цихъараала, урт реиқәырхара аус ҳадылоит. Ҳалагоит Ҳәрәттәл ақытә ала. Избан ақәзәр, уақа инх ауаңыра изынкымәа уатәи аныхаба аиташыкырғылары ахыраара аиҳа-хәеит», – ихәеит Лаша Сақанини.

Аиерел Виссарион (Аплиаа) ари аидея дақәшахатхеит, афо-нд ас-еипш икоу хра злуу аус афы ақә-ири-ра-акәеи аманшәалареи азең-шышеит. «Адунеи афы уажъи зегъи акыр итышынтаалам, анцәхаттара ауп ауаңыриштуа аиҳа-хәеит», – ихәеит уни.